

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravnštvo je v hiši „Katoliškega društva rekodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10.

O koralnem petju mašnikovem pri altarji.

(Dalje.)

Opiraje se na ta glavna pravila hočemo govoriti o posamičnih koralih „*missae cantatae*“; opomniti pa moramo poprej na razloček med „*missa sollemnis*“, „*missa simplex*“ in „*requiem*“.

Val. Molitor ima v svojem direktoriju (1692) pravilo: „Kakor je že dan slovesen, je s tolikanj večjo odvažnostjo ter dostojnostjo pri petju glas povzdigovati ali zadrževati (bolj lahko peti) [*sustentanda et moderanda*], tako da se o večjih praznikih bolj zategneno (*protractius*), o nižjih hitrejše (*celerius*), ne pa višje ali nižje (*depressius*) poje“.

Cantus gregor. ad usum dioec. Brix. pravi: „O prazničnih dnevih povzdigne se petje pri sv. officiji z bolj prazničnim glasom, v ferijalnih officijih pa in zlasti pri onem za ranjce je nižje (*depressior*) petje v rabi“.

Ozir tonove visokosti si ta dva citata na videz oporekata, ker prvi ne pripušča znižanja ali zvikšanja, drugi pa za ferijalni officij „*cantum depressiorem*“ zahteva. Ta „*depressior*“ pa se v drugem slučaju lahko na tonovo moč nanaša ter ima pomen: bolj nalahno, bolj tiho petje.

Vsekako razloček v intonaciji med „*missa sollemnis*“ in „*simplex*“ ni tako velik, morebiti pri enem in tistem pevcu le za en cel ton. Pri „*missa sollemnis*“ kolikor mogoče visoko, pri „*requiem*“ pa kolikor mogoče nizko peti, ste napačni izkrajnosti. Toraj naj petje o večjih praznikih izvira iz globokjšega čuvstva in veselejšega srca, ter bodi navdušeno zategneno, veličastno in polnoglasno, ob manjših praznikih (in pri „*requiem*“) pa naj se bolj bliža mirni recitaciji. Premočno zateganje pa v prvem slučaju, ki točno izgovarjanje ovira ter je vsled donenja izrekovanju in melodiji na škodo, kakor tudi mrzločutno branje v drugem slučaju, ste napačnosti, ki se ji je ogibati.

Prvo, kar celebrant pri peti maši poje, je: „*Gloria in excelsis Deo*“. Naj bi se le to vselej prav posrečilo!

Resni, usmiljenja proseči glasovi kyriei so vsa srca presunili ter v njih skrušenost in hrepenenje, kesanje in upanje je srca prešinilo ter jih z resnimi, svetimi mislimi napolnilo. Ako pa se potem prav slaboglasna ali popačena „*gloria*“ začuje, obide vse zbrano občinstvo nasmeh, hrkanje ter zmajevanje

z glavó sledí in spodbuja je neprecenljivo škodo trpela. Ako pa zadoni v onem blagoglasju, častitljivosti in navdihnjenosti, ki je edino le koralu lastna, ima upliv neizmeren na srca, ki jih k Bogu povzdigne ter sè svetimi mislimi in prazničnim veseljem napolne. Kadar je duplex, naj gleda celebrant, da previsoko ne prične in takó z glasom v zadrego ne pride. Za tenor bila bi

najvišja intonacija: ^{gac cc} glo-ria, za nižje glasove: ^{fgb bb} glo-ria. Pri marijanski gloriji se večkrat „*diēsis*“ (zvikišanje *f* v *fis*) napačno rabi. Glasiti se ima: ^{gagfg gg g} glo-ria in ^{ab c ag efg g} ex-cel-sis De-o.

Poleg teh dveh načinov (napevov) poje se časih tudi glorijska za nedelje in praznike, ki so semiduplex in simplex, kateri morejo toraj pevcu tudi znani biti. Kdor hoče glorijsko dobro peti, more se z duhom njenim soznaniti. V zgodovinskem oziru je „*gloria*“ spev angeljev božjih, s katerim so prihod Zveličarjev na ta svet poveljevali — biti mora toraj poln vzvišenosti in častitljivosti. Kot pesen cerkvena pa je „*gloria*“ oznanilo tolažljive resnice, da se je po daritvi Kristusovi Bogu povrnila dolžna čast, ljudem pa dušni mir; ona je hvalni spev, ki ga cerkev v spoznanju te resnice Bogu daruje. Vtisnen jej je toraj znak vzvišenosti in radosti v najvišji meri. V subjektivnem pomenu pa je „*gloria*“ izraz svetih ter veselih čutil mašnikovih, ki je za vrednega spoznan, Bogu s presveto daritvijo najvišjo čast skazovati ter sklenitvi s knezom miru nasproti hiteti. Tako se izražujejo v *gloriji* najvišje ideje ter najmogočnša čutila.

„*Dominus vobiscum*“ je pozdravilo darujočega mašnika do ljudstva. Biti ima izraz najvišje blagovoljnosti in pobožnih želj, ne sme se toraj peti ne kričeče ne zaspano. Vzame naj se tista visočina tona, v katerem se glas najnaravnije ter najprostejše giblje in razvija.

Tudi tenoristi naj višje ne segajo, nego do **c** ali **h**. Najprimernejši toni za celebranta in kor so **b**, **a** in **as**. Pogostna napaka je spodnja terca na ^{g b b g b b} zlogih **Do** in **vo**, n. pr. *Dominus vobiscum*, ker se ta verz in sploh verzikelj, vedno na enem in tistem tonu poje. Tudi ni lepo zadnji zlog „*cum*“ predolgo vleči.

„*Oremus*“ se poje na enem in tistem tonu.

Pri „*oratio*“ je delati razloček med slovesnim ter neslovesnim tonom, za katere ima oficijelna izdaja na novo pregledanega „*Ceremoniale episcoporum*“ troje imen. Prej smo ločili samo dva tona, *solemnis* ali *festivus* in *simplex* ali *ferialis*; zdaj pa imamo: 1. *t. festivus*, 2. *simplex ferialis* in 3. *ferialis*. In vender se mora reči, da se ton ni spremenil, ampak le njegovo imé. Prvi teh 3 tonov (*t. festivus*) se enako glasi, kakor prej, namreč poje se razen modulacije pri *punctum principale* in *semipunctum* brez spremena na enem tonu. Pri *punctum principale* (:, ali :, ali :) je modulacija ta - le:

^b - - - - - ^{b a g b b} b - -

Deus, qui corda fidelum illustratione docuisti; da nobis . . . Pri

^{b b b a a}

semipunctum se pade le za pol tona: *recta sapere*

Ta modulacija se ponavlja pri sklepu (*conclusio*). Pri „*Dominum nostrum*“ tako-le: ^{b b b a b b b a g b b} Filium tuum qui . . . Spiritus sancti Deus i. t. d. Pri „*qui vivis*“ ali „*qui tecum vivit* . . .“ odpade semipunctum ter ostane le modulacija „*puncti principalis*“ na „*sancti Deus*“. V ostalem se ta sklep poje le na enem tonu. Zadnje besede se smejo nekoliko zategniti, vendar pa se zadnji zlog predolgo naj ne vleče. Ako si sledi več oracij z enim sklepom ali klavzulo, ima vsaka „*oratio*“ svoj punctum principale ter semipunctum. Nelepo je po vsaki interpunkciji za malo terco nižje pričenjati, n. ^{g b b g b b} pr. qui vivis, et regnas . . .

„*Oratio*“ naj se poje mirno in dostojno z dobrim povdarkom ter ozirom na interpunkcije. Malinskemu klopotanju podobno, prehlavno in vrvrajoče branje, pa tudi leno ter hlomudravo mrmljanje je enako nedostojno.

„*Tomus simplex ferialis*“ je oni, kateri se rabi pri oracijah *cum longiori conclusione in officio simplici* in sestaja v popevanju cele oracije brez vsaktere modulacije glasu. *Tomus ferialis* pa je za oracije *cum clausula minori*, ter na konci pade za terco.

Berilo ali list bere se za malo terco nižje kot oratio na enem tonu; le pred vprašanjem se pade za pol tona, a se povrne takoj k prejšnjemu tonu, ^{g - - - - - g fis fis} n. pr. quis cognovit sensum Do-mi-ni? Tako tudi pri vprašanji v evangeliju. Zadnjih 5 ali zlogov listovih se sme nekoliko bolj zategniti.

Pri evangeliju, ki se zopet v tonu oracije poje, pade se pred piko in klicajem za malo terco, tako da za njo še kaka dva ali trije zlogi v stalnem tonu sledé. Ta terca ima redoma na kaki nepovdarjen zlog priti; n. pr.

^{b b g b - -} secundum Joannem. Konec evangelija poje se pred zadnjim 4. ali 6. zlogom ta-le modulacija:

^{b - - - - - b g a b b b -}
usque ad consummatio - - nem saeculi.

Credo se vedno enako intonuje, to pa določno in nekoliko odvažno, kar pomeni trdnost ter radostnost vere.

O „*Dominus vobiscum*“ in „*oremus*“ velja, kar je bilo zgoraj pri oraciji povedano.

„*Praefatio*“ (predglasje), ta veličastni spev je pravo čudo muzikalne iznajdbe, ki z največjo priprostostjo (giblje se le na 4 tonih) največjo vzvišenost združuje, tako da jo tudi najbolj genijalni skladatelji po pravici občudujejo.

Praefatio se pričinja z vrstečim ali menjajočim se petjem, s katerim mašnik kor, ki ljudstvo zastopa, pozdravlja ter k hvali in slavi Božji spodbuja, ki pa se slednjič v veličasten hvalospev razcveti. Boga — v skrivnosti, ki je podlaga prazniku — hvaléč, povzdigne se v duhu mašnik — pevec med zборе Kerubov in Serafov s hvalospevom razlegajočim se v nebesih in na zemlji, s katerim se slednjič trojni „svet, svet, svet!“ pevskega kora združikot odmev tistega neskončnega „svet“, ki ga angeljski kori Jagnjetu neprestano prepevajo.

Vzvišenost tega speva zahteva že sama na sebi, da se poje z vso mogočo častitljivostjo ter z vzvišenim čutilom, ki se ravna po večjem ali manjšem prazniku samem.

Ta častitljivost ter dostojnost pa zahteva zlasti zmernost, ki se ogiblje nič manj ne hlastnega recitovanja, ko predolgega zategovanja.

Zelo razširjena misel je, da je med slovesno ter neslovesno „*praefatio*“ ta razloček, da se pri prvi „*diësis*“ (zvikišanje celega tona pri kadencah) rabi. To pa je čisto napačno; kajti obedve se razmotavate iz istega tonovega načina, hypodoriškega namreč, mod. II. — Ako se *praefatio* transponuje za kvinto

višje, takó ni nikdar **gis** ampak se mora **g** peti; n. pr. *Per omnia saecula*

g a ag g
saecu-lo-rum i. t. d. — Ako se rabi *diësis* (*gis*), izgubi „*praefatio*“ njej lastni tonovi način; to pa jej vzame vso veličastnost in moč, ter v njo zanese melanholičnost ter mehkužnost modernega „*molla*“. Pri intonaciji „*Per omnia*“ je malo terco *e g* nekoliko težje zadeti. Zelo se to zljajša s tim, da se po „*per*“ gre po sapo, zlog „*om*“ pa se potem krepko povdari. Da se začne v primerni višočini, je dobro, da organist intonacijo naznani. — Na mnogih krajih pridejo naglašeni zlogi na nižje ležeče tone, n. pr. *salutare, agere* itd., kjer je toraj treba skrbno naglaševati. To tukaj rečeno velja tudi za *Pater noster in Pax Domini*.

Slednjič še „*Ita missa est*“. Tukaj velja: Konec nosi zvonec! Pri velikonočnem „*Ite*“ vrine se rada neopravičena *diësis* (fis namesto f), ter jo zanese v ptujo, moderno *d u r* lestvico, ko se vendar v VIII. (hypomixolydiškem) tonu nahaja. Strogo koralno se ima po najnovejši verziji glasiti: *Ite missa*

gg g g
est | alle | luja | al-le - - - | lu-ja.

a a f g a a gchag fga ag

Pri slovesnem „*Ite missa est*“, ki je najbolj v navadi, to se pravi: ki se najrajše ter največkrat poje, čujejo se različne priljubljene napake.

Nekateri menijo pobožnost izraziti s tem, da vsako noto neprimerno zategajo, tako da ni z lepa konca dočakati. S tem pa se vsa prava melodija skazi. Tu uporabljene „*neume*“ naj se gladko, à brez hlastčnosti pojejo. Na „*missa est*“ ima nastopiti mir, ki pripravlja na konec. — Druga posebnost obstoji v tem, da se vsaka nota s **h** pričenja ter melodija drobi. N. pr. *I-hi-hi-hi-hi-hi-hi-te, he-he* i. t. d.

Neslovesni *Ite missa est* „*in duplicibus*“ se poje ob dnevih sv. apostolov, o praznikih II. class. maj. et min. Tukaj so pogostoma nepravilno **g** v **gis** zvikiša tonovemu načinu (mod. I) čisto nasproti. Glasiti se ima: *I-te* i. t. d.

a agachaga

Tako je tudi pri srednji „*neumi*“ marijanskega „*Ite missa est*“ (ali „*Benedicamus*“) celi ton jemati.

Pri vseh „*Ite missa est*“ se ima sopsti natančno na mestih s črto zaznamovanih ter peti dostojno in brez vsakega skazovanja.

D o p i s i.

Rudnik, 18. avg. 1887. — Gospod vrednik! Ker ste v Vašem cenjenem listu št. 8. veleštovanemu g. nasprotniku mojemu (*inimico rei*) dali prostor k „*zad-*

nji" (od njegove strani v tej zadevi tretji) besedi") (ali „v zadregi“ ali „brez zadregi“, tega ne omenite, s čemur pa ste meni že drugo besedo (zagovor) brez ovinkov zasolili), nađejam se, da tudi meni „*altera pars*“ k tretji (in želim da tudi k „zadnji“) besedi ne bodeite odrekli majhnega prostorčka, da tudi jaz pojasnim v „zadnji besedi“ g. A. F. omenjeni prepir Stahl-ov s Kondring-om, vrednikom „Sängerwarte“, in da branim Stahl-ovo avtoriteto, katero g. A. F. hoče podreti s citovanjem nekoliko vrstic iz „Sängerwarte“).

Dotični prepir se je vnel, ker je Kondring v „Sängerwarte“-ji jel rušiti edinost v Galin-Paris-Chevé-ovi metodi ter v organu društva te edine metode razvijati razne druge številkarske metode v jasnem nasprotju s §. 1. onega društva, ki povdarja, da je namen društva — razširjevanje G.-P.-Ch.-ove metode³⁾. Katera pa je ona, razsodil je prvi občni zbor nemških številkarjev v Dortmundu 19. sept. 1883 s tim, da je sprejel z vsemi proti dvema glasoma Stahl-ovo „Erklärung“, v kateri je določno označeno G.-P.-Ch.-ova metoda tako-le: „Zweck des Vereins ist die Verbreitung der Methode G.-P.-Ch. Nun gibt es aber nur eine solche Methode und nur eine authentische, von den Verfassern genehmigte deutsche Ausgabe derselben, diejenige von Fr. Th. Stahl“. Stahl-ov „monopol“ in njegova „nestrpljivost“ se opira toraj na golo določbo društvenih pravil in na določni ukrep občnega zbora, ter se razteza le na to, da je on edini avtorizovani izdajatelj Chevé-ovega pevouka v nemškem jeziku, in da on kot taki, kot mandatar izumiteljev opirajoč se na voljo izumiteljev, na državno (?) in npravno pravo javno protestuje proti vsakoršnemu izdavanju izvirne Ch.-ove metode brez njihovega delovanja, ali proti prenarejanju taiste pod imenom Chevé-ove metode, ker tako predelovanje izvirno metodo le pači, njeno izvrstnost diskredituje, in njeno razširjevanje zadržuje; nikakor pa ne oporeka izdavanju muzikalij v Galin-ovi pisavi. Opira se toraj na pravico, kakoršno si prilastuje sleherni literat, komponist, izdajatelj, založnik in vlastnik izdavanjske pravice. Taki „monopolisti“ in „nestrpljivci“ se nahajajo pač v vsakem národu, tudi med slovenskimi literati, komponisti in založniki, in vender jim radi tega nihče ne odreka „avtoriteto“ in zaslug.⁴⁾ — Koliko „merodajna“ da je

¹⁾ Da bode ti sitni zadevi v resnici enkrat konec, odgovarjamo koj sami. G. F. ni začel prepira, v Oglasniku je bila njegova nova lastna metoda le opravičena in nalašč povedano, da je različna od Stahlove, in zakaj. Voda je tekla narobe.

²⁾ Društvo nemških številkarjev ustanovil je urednik „Sängerwarte“ in je bil tudi voljen prvim predsednikom tega društva. Izid volitve je bil ta-le: a) „Fr. Th. Stahl in Kohlscheid 14 Stimmen; b) Dr. M. Tratter in Meran 8 St.; c) Redacteur Fr. Kondring in Steele 90 St.; d) Buchhändler Jos. Stahl 1 St. (von Gregor Jakelj, Pfarrer in Rudnik bei Laibach)“.

³⁾ Imamo pred saboj pravila tega društva, a o Stahlovi metodi tam še govora ni, ampak samo o metodi Galin-Paris-Chevé, katero ime si pristavljajo vsa dela in vse skladbe v raznih jezicih in v raznih deželah; Stahl je prestavil samo metodo „Chéré“ in sicer izmed treh najstarejšo, torej še ni edine metode Chevé-ove.

⁴⁾ One nemške besede so predlog, ki ga je sam Stahl, ne da bi ga bil pravilno naznanil, stavil h koncu seje, ko so se bili že udje većinoma razšli. Ker tudi predsednika ni več bilo, in je Stahl hotel z monopolom prodreti, izvolili si je nekoliko ostalih pristašev Stahlovih (kot „Rumpfparlament“) lastnega predsednika *ad hoc* in tako je bil sprejet Stahlov predlog. Daleč bi zašli, ako bi hoteli priobčiti dolgo razpravo o celi pravdi; omejimo odgovor samo na najnujnije citate iz „Sängerwarte“: „Der Verein verpflichtete sich auf die Schreibweise (Methode G.-P.-Ch.) und nicht auf einen einzelnen Lehrgang (Methode Chevé — übersetzt von Stahl). Zweck des Vereines ist die Verbreitung des Singens nach Musikalien in der Ziffernschrift (Methode G.-P.-Ch.) und dem Vereine bleibt es gleich, ob dies Singen nach dem französischen Lehrgang von Emil und Madame Chevé, oder nach einem andern franz. Lehrgang, z. B. von Roussilhou, oder nach der Uebersetzung des Chevé'schen Lehrganges von Stahl oder des Roussilhou von van Scheltema, oder nach dem L. von Andrade et Bullen nach Chevé'schen Grundsätzen, oder nach dessen Uebersetzung von Scheltema, oder nach der Gesangschule von de Lange nach den Grundsätzen der Methode G.-P.-Ch., oder nach den Singübungen von de Groote, oder nach der Anleitung (Psmaričica po številkah) von A. Foerster, oder nach einer der von Jörgen Malling herausgegebenen, oder nach dem Begleitwort zu den Essener Liederbüchern, oder nach der „Gesangstunde“ von Auffenberg, oder nach den Sing-

Stahl-ova „avtoriteta“ med nemškimi številkarji, naj priča to, da ga K. sam večkrat imenuje „Vater der deutschen Zifferisten, Führer, Haupt der Zifferisten, Hauptvertreter der Methode G.-P.-Ch.“, in da mu ponuja častno predsedništvo pri društvu.⁶⁾ Avtoriteto Stahl-ovo potrjuje in visoko čisla obilica družih eminentnih številkarjev, izmed katerih navedem le enega, čegar avtoriteto gotovo priznava tudi g. F., ker se celo sam nanjo sklicuje, namreč dr. Tratter-ja, ki na neko vabilo, da bi izdal kako številkarško pevsko šolo, pravi: „Wir haben schon eine Gesangschule in Ziffern und zwar eine vorzüglich gute von Stahl. Es ist nicht zu erwarten, dass Jemand eine bessere zu Wege bringt, oder auch nur eine gleich praktische, wenn er nicht jene von H. Stahl abschreiben wollte. Ich glaube auch nicht zu irren, dass alle Zifferisten es als eine Ehrenpflicht betrachten, Herrn Stahl, der die Methode in Deutschland eingeführt und für dieselbe so viele Opfer gebracht hat, zu unterstützen; daher ein anderweitiges Unternehmen wenig Unterstützung hoffen dürfte.“⁷⁾

Mislim, da je s tem dovolj podprta Stahl-ova „merodajna avtoriteta“ in da je s taisto vtemeljena sodba o F. metodi.⁷⁾

Tudi jaz želim, da bi bil s tem konec besedi; čeč. gg. čitatelji pa naj sodijo, kateri metodi gre prednost in gg. pevoučitelji naj se poslužujejo one, o katere prednosti so bolj prepričani.⁸⁾

Z Goriškega, dne 24. sept. — (Pevska produkcija goriškega „Cecil. društva“ v Dornbergu dne 15. sept.) — Naša stvar po Goriškem počasi napreduje, v hribih je boljše. Ne tako v nižavi. Tam pride ljudstvo več ali manj v dotiko z italijanskim življenjem, ki vpliva na cerkveno, kakor svetno pesen. Cecilijanska ideja ima tu neugodna tla. Da bi se nekoliko okrepila, je odbor „Cec. društva“ sklenil za letos napraviti na Vipavskem pevsko produkcijo in si je izbral prijazni, vinorodni Dornberg, ker je tamošnji g. župnik v to dovolil in je v bližini troje prav dobro izvežbanih moških zborov. Četrtek dne 15. sept. ko je tam letni somenj in imajo gg. duhovniki in učitelji prost dan, je bil odločen pevske produkciji. G. župnik sam je hotel maševati. Iz kate-rega namena, smo zvedeli pozneje. Bil je lep solčni dan, Dornberg je razobesil nekaj zastav, cecilijancem v pozdrav. Naroda se je zbralo mnogo; duhovnov do 30 in blizu 20 učiteljev; pri skupnem obedu nas je bilo 92.

Pela se je III. maša za 4 moške glasove sè spremljavo orgel od J. Rennerja; *Agnus Dei* iz A. Foersterjeve maše in *hon. St. Jacobi*; *Graduale: Benedicta* zl. A. Foerster; *Offertorium: Beata* es zl. D. Fajgelj; oboje iz „Cerkv. Glasb.“ za moške glase preloženo.

tafeln von Kondring, oder nach gar keinem gedruckten, sondern nach des Lehrers eigenem Lehrgange erlernt wird. — Wer will es den vorgenannten Autoren verübeln, dass sie ihr Nachdenken und ihre Feder der Ziffersache geliehen haben, ihre Erfahrungen und die Früchte ihrer Arbeiten uns anbieten? Wir müssen ihnen vielmehr dafür dankbar sein. Sie alle suchen die M.-P.-Ch. zu verbreiten, verfolgen denselben Zweck, den unser Verein verfolgt, wenn sie auch nicht den Lehrgang Chevè's abschreiben. Und wir sollen sie nicht benutzen dürfen?! Sie werden gebraucht werden, und wenn Herr Stahl auch noch zehn Broschüren dagegen schreibt“.

⁶⁾ *Inimicus rei (i. e. monopolii), non personae.*

⁷⁾ Kljub avtoriteti, katere mu nihče ne izpodriva, je dobil Stahl pri drugi volitvi po ti veliki borbi 52 glasov (g. Jakelj je tudi glasoval takrat za Fr. Th. Stahla), Kondring pa 110 glasov (veliko število ni volilo), in s tem je bil napad monopolistov popolnoma odbit.

⁸⁾ Kondring in dr. Tratter naglašujeta v „Sängerwarte“ Foersterjevo metodo, in g. F. se je sam že večkrat izjavil, da noče njegovo „Pesmaritico“ tekrovati sè Stahlovo nemško prestavo francoske metode, ki je že lastnina celega sveta kakor „generalbas“ itd. Jörgen Malling piše: „Also nichts ist unbedingt vollkommen, weder Stahl's Singschule, noch das „Begleitwort“ (zu den Essener Liederbüchern) und keines von den beiden Werken kann beanspruchen, monopolisiert zu werden. — Wer wagt nun zu behaupten, dass die erste, von Stahl übertragene Ausgabe die allein echte und rechte Chevè'sche Methode sei? Chevè hat ja selber gezeigt, dass es nicht nur eine einzig und allein seligmachende Chevè'sche Methode gibt. — Verbreiten wir das Stahl'sche Buch, weil es gut ist, aber gestatten wir auch die Einführung anderer guter Bücher.“

⁹⁾ No, takó je prav: naj si vsak izvoli sam po volji; torej „*adquid perditio haec*“ — čemu je bilo treba toliko razprav? Vr.

Najmanj sta se posrečila koralni *Introitus*, pa *Communio*. Druge točke so se pele dobro, deloma prav dobro, čeravno je bila ena sama glavna preskušnja. Bili so zedinjeni 3 sloveči zbori: Dornberški, Prvaški in Rifenberški, stara garda nekdanjega Goriškega „Slavca“, izurjeni po svojih pevovodjih gg. nadučiteljih Križman, Orel in Poniž, vseh skupaj do 85, po vsem kmetskega in delavskega stanu. To so vam čisti, lepodoneči glasovi. Bilo je veselje jih poslušati popoldne pri prosti zabavi na vrtu g. A. Šinigoja, ko so posamno ali skupno popevali kar iz spomina zelo težke slovanske skladbe. Takih pevcev še nisem čul na kmetih.

Po maši je bilo zborovanje v novem šolskem poslopju. Govorila sta čč. gg. prof. dr. Sedej in župnik Harmel, ki sta namene cecilijancev razkladala in nekatere ugovore pobijala. Posebno sta govornika povdarjala, da nimamo cecilijanci ničesar proti narodnemu ljudskemu petju, marveč, da ga še podpiramo in želimo; vsaj smo izdali že 2 zvezka starih cerkv. pesni, ter da se latinskega petja le takrat držimo, kedar nam je strogo zaukazano.

Ob 2. popoldne bile so litanije z blagoslovom, pri katerih so se pele Fajgeljrove Lavretanske litanije iz „Cerkv. Gl.“ in *Tantum ergo* zl. K. Santner. Pohvalno je omeniti, da je pri tej priložnosti pelo vse ljudstvo po cerkvi št. 101 iz „Cecilije“ in šte. XX. iz 2. zv. Cerkvenih pesmi.

Vsa ta pevska produkcija dela čast odboru „Cecil. društva“, ki sme na to ponosen biti; posebna pohvala pa gre neutrudljivim pevcem in njihovim požrtvovalnim pevovodjem.

Lavorov venec si je pa iztekel celebrant sam s svojim vedenjem, odboru in društvenikom nasproti, kateremu vedenju ne najdem prikladnega izraza. Ta naša produkcija bila mu je lepa priložnost, kazati svojo nestrpnost, svoj proticecilijanski duh. Dovolil nam je predavanje, pel je sam sv. mašo, da bi nam zadej dal breco na breco. *Inter sacra* imel je kratek, davno že pripravljen, precej zmeden ogovor do nas, v katerem nas je sicer pozdravil, a z dolgim latinskim citatom govoril proti latinskemu petju, katero ni v stani ljudstvo duševno povzdigniti in je nas prosil, naj se vendar usmilimo národa; kakor da bi le pri nas bilo latinsko petje odpraviti in nekakšno novoslovensko liturgijo vpeljati. Tudi so se čule vmes besede: barbari, in menda tudi: *idiotae*, da sem si mislil, govorniku se je pamet zmešala. Pa to je bila le predigra k skovani simfoniniji proticecilijanski. Prišlo je še bolje. Popoldne po blagoslovu pri prosti zabavi na vrtu, ko se je bilo že precej radovednega, deloma vinjenega ljudstva zbralo, je ta Dornberški „Cicero“ dalje razkladal svojo modrost in zgodovinsko učenost; govoril je o Nemcih in njih gostoljubnosti, o Wihugu, Husu, o popežih i. t. d. da je bil pravi škandal. Semanjski mob, nalašč skupaj zbrani somišljeniki so govorniku pritrjevali; mirnomisleči gostje so iskali temu v okom priti. V naglici odbrani stoloravnatelj odvzame govorniku besedo, pevci zapoje „Hej Slovani“ in naš „Cicero“ se je odpočil na svojih lavorikah, potem, ko si je postavil spominek *aere perennius*, nad katerim bi bila imela veselje znana Forster ali Reinkens. — Ne eden duhovnikov mu ni pritrdil, naš Gradiški pesnik mu je rekel: „Filip, ali je to tvoja slovanska gostoljubnost?“ in nek sivolas župnik, ki je bil „Cec. društvo“ na svojo zlato mašo letos povabil, se je izustil: „Gospodje, pri meni bi ne bilo kaj tacega“. — Dovolj o tem!

To bodi našemu odboru nauk biti odslej bolj previdnemu, vsem slov. cecilijancem pa v svarilen izgled. Našemu „Ciceronu“ pa, ki je v Dornbergu nad nekimi vrati iznašel izdolbeno podobo paganskega Svantovida z letnico 1811 (!) in jo za dan 15. sept. z napisom in trakovi okrasil, pristojna — norišnica.

Razne reči.

— Občni zbor nemškega „Cec. društva“ v Kostnici od 22. — 24. avg. je bil jako dobro obiskan. Vsih vdeležencev bilo je nad 2000. Predsednikom za 6 let bil je per acclamationem zopet voljen radi bolezní nenavzoči Dr. Fr. Witt; I. podpredsednikom stolni kapelnik v Münster-u, Schmidt, II. podpredsednikom g. Ignacij Mitterer iz Bricksen-a. Izmed slovenskih cecilijancev bila sta prisotna čč. gg. Dr. Fran Sedej, profesor v Gorici in Adolf Harmel, župnik v Šebreljah. Da si tudi razpolagamo čez več nemških

sporočil, vendar se nadajamo in prosimo, naj bi eden ali drugi našinec kaj o zboru poročal za prihodnjo števil. „C. Gl.-a.“

— Amerikanski Cecilijanci zborovali so, kakor smo bili že pred napovedali, od 12. — 14. jul. v Rochester-u. Program je obsegal vesper, en requiem, dve pontifikalni maši, obiskovanje presv. R. Telesa, in dve pridigi (dveh škofov). Število skladeb je bilo precejšno; a najbolj je dopadala Missa brevis zl. Palestrina.

— Tudi belgiški Cecilijanci so 25. jul. obhajali svoj 5. občni zbor v Tournai-u. Cerkevna slovesnost bila je, kakor ob največjih praznikih. Pri pontifikalni maši, katero je mil. g. škof sam služil, peła se je Witt-ova Missa in mem. Cone. Vaticani.

— † Iz areškega zborovanja (leta 1882.) nam znani glasboslovec Abbé F. Raillard je umrl dne 13. aprila t. l. v pariški župniji sv. Tomaža Akv., kjer je bil mnogo let vikar. Rojen l. 1804., vzgojen v semenišču Langres-kem, bavil se je mnogo z fiziko, astronomijo in zlasti s koralom ter mnogo pisal in delal na to, da sta se rimska liturgija in gregorijanski koral prerodila tudi v Franciji. Njegova knjiga „Explication des Neumes“ bila je l. 1860. na prvem mestu odlikovana po „francoski akademiji napisov in vednosti.“ R. L. P.

— Učenec dunajskega konservatorija, enajstletni Fric Kreisler, sin zdravnika Dr. Kreisler-a, prejel je letos na pariškem konservatoriju enoglasno prvo darilo. Zadnji, ki si je bil zaslužil to odlikovanje, bil je Wienievski. Odsihdob zgodilo se je prvokrat, da je bil kak gojenec vrednemu spoznan tega darila. Iz takega učenca utegne še kaj ne- navadnega postati.

Oglasnik.

Missa pro defunctis za sopran, alt, tenor in bas postavil in založil Franc Miglič, org. na Igu. Delo l. Cena 50 kr. Čisti dohodek je sv. Detinstvu odmenjen. Bivši učenec naše org. šole nam podaja dokaz, da je bil marljiv in se je vživel v cerkvenega duha; akoravno skladbo samo, kar se tiče iznajdbe, izvirnosti in tudi čistega sloga, imenujemo le dober poskus, zadostuje priporočanju že to, da jo damo v „Oglasnik“. Pomote v prozodiji, v pravopisju in v harmoniji se dajo lahko popraviti.

Ker je igra na klavir temelj igri na orgle, je tudi treba skrbeti za dobro šolo, in tako priporoča že več merodajnih listov **Foersterjevo „Klavirsko šolo“** (v zalogi Glasbene Matice v Ljubljani). Razen naših domačih listov priporočajo to delo med drugimi „Deutsche Kunst- und Musik-Zeitung“ na Dunaji, „Pädagogische Mittheilungen“ na Koroškem; na Češkem pa „Češko-slovanský varhaník“ in „Učitelské noviny“. „Imamo sicer dovolj šol, a dragih. O nekaterih posebno velja: „Za mnogo denarja malo muzike“. Foersterjevo šolo pa si upam priporočati vsacemu učitelju. Metodično prav in točno, brez shopenosti in v duhu slovanskem zložena, je pripravna tudi za manj nadarjene učence. Že ime Foersterjevo je porok za dovršenost in tehnost. Cenejše in boljše šole dozdaj nimamo in torej ne pošiljamo denarja za razne R. . . , K. . . , B. . . , Sch. . . v Nemčijo, ampak kupujmo od brata Slovana!“ Zdaj pa prinaša Berolinski „Klavierlehrer“ iz peresa muzikalnega pisatelja in urednika glasbenega slovarja, ki je prišel v Kolnu (Köln) na svitlo, jako pohvalno kritiko, iz katere objavljamo sledeče vrstice na dokaz, da dobro delo obvelja zmir in povsod: „Skladatelj si je pridobil že mnogo zaslug za razširjevanje resnejše glasbe na Slovenskem, s tem delom pa si vlaga nov list v svoj venec slave. . . In akoravno smo bogati raznih šol, moremo še to delo prav radi sprejeti (acceptiren). Prvič ima ta šola tudi nemške besede, drugič prinaša skoraj brez izjeme nekaj posebnega in lastnega. Nekaj mora biti v vsaki šoli isto; a razdelitev tvarine, izpuščanje nepotrebnega, vpeljanje neogibno potrebnega, to leži v roki skladateljevi. In roka našega skladatelja je bila srečna in spretna. On je namreč na podlagi večletne skušnje in z ozirom na to, da mladina ljubi „utile“ združeno z „dulce“, celo tvarino tako razdelil, da se učenec uči igrati korak za korakom in naravno. Posebno zanimive so česke in slovenske narodne pesni, ki utegnejo tudi v tujih deželah zbuditi zaradi lastnih ritmov in izvirnih napevov več zanimanja, nego se je dozdaj godilo“.

Pridana je listu 10. števil. priloge.

 Vredništvo in opravišтво „Cerkv. Gl.-a“ se je preselilo v hišo „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10, kamor naj v prihodnje p. n. gg. dopisniki svoja pisma, gg. naročniki pa zaostalo ali novo naročnino pošiljati blagovolé.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjazda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster, Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.